

ปัจจัยการสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี

ดวงรัตน์ เสือขำ^{1*}, กาญจนา หงษ์เวียงจันทร์¹, ทัดเดือน ภัทรบุญศักดิ์¹, ปิยดา อุ่นศิริ¹
และอนุภัทร อินทร์อยู่¹

¹สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

*duangrat@npru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรจากการทำงานในกลุ่มผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง กรณีศึกษา หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จ.สุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนุमान เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 24 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาปัจจัยพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปัจจัยการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี ขณะฉีดพ่นสารเคมี มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ($P=0.001$) ส่วนพฤติกรรมก่อนฉีดพ่นสารเคมี ($P=0.622$) และหลังฉีดพ่นสารเคมี ($P=0.016$) ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

คำสำคัญ: ปัจจัยการสัมผัสสารเคมี ผลกระทบต่อสุขภาพ เกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

Factors of chemical exposure affecting health of asparagus farmers case study of U-Thong District Suphanburi Province

Duangrat Suekhum^{1*}, Kanchana Hongwiengchan¹, Tadduean Phattaraboonsak¹,
Piyada Aunsiri¹ and Anuphat Inyoo¹

¹Occupational Health and Safety Program, Faculty of Science and Technology,
Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom

* duangrat@npru.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to study the chemical exposure factors affecting the health of farmers from working among asparagus growers and affecting health conditions in working of asparagus farmers Sap Phu Thong Village, Don Kha Subdistrict, U Thong District, Suphanburi Province. This research inferential research data was collected from the sample group in the area of Sap Phu Thong Village, Don Kha Sub-district, U Thong District, Suphanburi Province, totaling 24 people. Use questionnaires as a data collection tool the data were analyzed using percentage, mean and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study revealed that the behavioral factors of using pesticides factors for using pesticides and health conditions of asparagus farmers Sap Phu Thong Village, Don Kha Subdistrict, U Thong District, Suphanburi Province. Chemical use behavior data. It was found that while spraying the chemical ($P=0.001$) was associated with health status of asparagus farmers Sap Phu Thong Village, Don Kha Subdistrict, U Thong District, Suphanburi Province and before chemical spraying ($P=0.622$), after chemical spraying ($P=0.016$) was not correlated with health status of asparagus farmers.

Keywords: factors of chemical exposure, affecting health, asparagus farmers

1. บทนำ

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน เช่น ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพมนุษย์ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาภาคเกษตรกรรมมีการแข่งขันสูงเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มากขึ้น เป็นเหตุให้มีการใช้สารเคมีมากขึ้นด้วยซึ่งพบว่า ประเทศไทยเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยสารเคมีที่มีการนำเข้าสูงที่สุด คือ สารเคมีกำจัดวัชพืชโดยเฉลี่ยประมาณ 64,445 เมตริกตัน และรองลงมาคือสารเคมีกำจัดแมลง โดยเฉลี่ยประมาณ 5,385 เมตริกตัน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นสารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต [1] นอกจากประเทศไทยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนำเข้าสารเคมีกำจัดวัชพืชและสารเคมีกำจัดแมลงเพิ่มขึ้นแล้วสารเคมีเหล่านี้ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์โดยสารเคมีจะตกค้างในสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นอากาศ ดิน น้ำ ผลผลิตทางการเกษตรรวมถึงสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศน์ และสุดท้ายคือส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ในหลายมิติ ได้แก่ ผลกระทบทางกาย จิตใจ และสังคม

จังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อที่ทั้งหมด 3,348,755 ไร่ พื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 2,188,241 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.34 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีจำนวนครัวเรือนเกษตร 83,730 ครัวเรือน โดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีพื้นฐานด้านการเกษตร เป็นหลัก เป็นแหล่งผลิต อาหารและอุตสาหกรรมการแปรรูปการเกษตร ทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวและ เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ประชาชนร้อยละ 87.9 ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมที่สร้างรายได้หลักให้แก่เกษตรกรในจังหวัด คิดเป็นมูลค่าประมาณ 19,563 ล้านบาท หน่อไม้ฝรั่งจัดเป็นพืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งมีการส่งออกไปยังหลาย ๆ ประเทศก่อเกิดการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยจำนวนมากทั้งการส่งออกในรูปของหน่อไม้ฝรั่งสดและอุตสาหกรรมแปรรูป จากสถิติพบว่าประเทศไทยมีการส่งออกหน่อไม้ฝรั่งสดหรือแช่เย็นจนเฉลี่ยรวมในปี 2554 มีมูลค่า 480,787.67 ล้านบาทปี 2555 มีมูลค่า 388,062.60 ล้านบาทปี 2556 มีมูลค่า 163,996.23 ล้านบาทปี 2557 มีมูลค่า 206,609.46 ล้านบาทและปี 2558 มีมูลค่า 171,515.86 ล้านบาท โดยอำเภออู่ทอง มีจำนวนประชากร 8,237 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,405 ครัวเรือน ในพื้นที่เพียง 1.7 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น ทำให้เทศบาลตำบลอู่ทองมีความหนาแน่นประชากรถึง 4,845 คนต่อ ตารางกิโลเมตร นับเป็นชุมชนเทศบาลที่มีความหนาแน่นมากที่สุดในจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาคการเกษตรของอำเภออู่ทอง จำนวนครัวเรือนเกษตรกรปี 2562 อำเภออู่ทองมีจำนวนครัวเรือนการเกษตร 9,599 ครัวเรือน ข้อมูลการผลิตพืช จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2562 พบว่าการเพาะปลูกหน่อไม้ฝรั่ง จำนวน 811 ไร่ การเก็บเกี่ยว 2,206 ไร่ ผลผลิตรวม 1,564 กิโลกรัมต่อปี ผลผลิตเฉลี่ย 0.7 ตันต่อไร่ [2]

จังหวัดสุพรรณบุรี พบอัตราการป่วยของเกษตรกรจากพิษสารเคมีสูง ซึ่งถูกจัดอยู่ใน 10 ลำดับแรกของจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุดของประเทศทุก สอดคล้องกับข้อมูลพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าแมลงของเกษตรกรในอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่ายังมีเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าแมลงที่ไม่ถูกวิธี รวมถึงการมีพฤติกรรมเสี่ยงขณะปฏิบัติงาน โดยที่ผ่านมาจากการดำเนินกิจกรรม โดยสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค ได้พัฒนารูปแบบจัดบริการคลินิกสุขภาพเกษตรกร เพื่อดูแลสุขภาพเกษตรกรแบบครบวงจรและต่อเนื่อง ดำเนินการนำร่องในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี บุรีรัมย์ และอุทัยธานีมีอำเภอเข้าร่วมโครงการฯจำนวน 11 อำเภอและมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเข้าร่วม 18 แห่ง [3]

จากสถานการณ์ข้างต้นผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาสารเคมีตกค้างในร่างกายของเกษตรกรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้ สารเคมีทางการเกษตร ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มหน่อไม้ฝรั่ง ในพื้นที่อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีและผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และข้อมูลการใช้สารเคมี ของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และข้อมูลการใช้สารเคมี ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพในการทำงานของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการใช้สารเคมีและพฤติกรรมการทำงานของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งหมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอบ้านคา จังหวัดสุพรรณบุรี ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้เจาะจงเลือกเกษตรกรที่ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ในพื้นที่หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอบ้านคา จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 24 คน ที่มีการใช้สารเคมีในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง และสามารถให้ข้อมูลได้เหมาะสม

4.2 เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยด้านบุคคล คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อมูลพฤติกรรมก่อนใช้ ขณะใช้ และหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ โดยมีความหมายดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ไม่เคยรับสัมผัสปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

บ่อยครั้ง หมายถึง มีการรับสัมผัสปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ 5 – 8 ครั้งต่อเดือน

นานๆครั้ง หมายถึง มีการรับสัมผัสปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ 4 – 3 ครั้งต่อเดือน

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง มีการรับสัมผัสปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน

เกณฑ์การให้คะแนน ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่

1	หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ
2	หมายถึง บ่อยครั้ง
3	หมายถึง นาน ๆ ครั้ง
4	หมายถึง ไม่เคย

การแปลผลคะแนน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน ได้แบ่งการให้คะแนนเป็น 3 ระดับ [4] ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง ปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 4.00 หมายถึง ปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับสูง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในประเด็น ชนิด ปริมาณ ระยะเวลา การสัมผัสหรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง ในประเด็นอาการผิดปกติหลังจากการใช้หรือสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งได้ตัดแปลงมาจากสำนักโรคจากการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม

แบบประมาณค่าโดยมีความหมายดังนี้

มีอาการเป็นประจำ หมายถึง มีอาการหรือความเจ็บป่วยที่จากการสัมผัสสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง

มีอาการบางครั้ง หมายถึง มีอาการหรือความเจ็บป่วยที่สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นบางครั้ง (2- 3 สัปดาห์)

ไม่มีอาการ หมายถึง ไม่มีอาการหรือความเจ็บป่วยจากการสัมผัสสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

เกณฑ์การให้คะแนน ส่วนที่ 4 ข้อมูลภาวะสุขภาพจากการทำงานของเกษตรกร ได้แก่

1	หมายถึง มีอาการเป็นประจำ
2	หมายถึง มีอาการบางครั้ง
3	หมายถึง ไม่มีอาการ

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยกำหนดแบ่งระดับเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ [5]

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่า IOC ซึ่งได้นำเครื่องมือแบบสอบถามทั้งหมดที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา ตลอดจนข้อคำถามที่ใช้ เพื่อหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 0.9 คณะผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในขั้นต่อไป

เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมงานวิจัย (Inclusion criteria)

- อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- ประกอบอาชีพปลูกหน่อไม้ฝรั่งตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป
- สามารถสื่อสารความหมายและเข้าใจภาษาไทย
- สมครใจเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

- ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ ถึงผู้นำชุมชน เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เข้าพบผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ขั้นตอนดำเนินการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการศึกษาและขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษา พร้อมทั้งนัดวันเวลาในการเข้าไปทำการรวบรวมข้อมูล
3. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีแล้วดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เข้าพบกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษากลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการศึกษา ขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมวิจัย จำนวน 24 ราย จากนั้นจึงดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ภาวะสุขภาพจากการทำงาน และหาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้การคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในการวิเคราะห์หา สัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยพฤติกรรม การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปัจจัยการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 13 คน (ร้อยละ 54.2) เพศชาย จำนวน 11 คน (ร้อยละ 45.8) พบว่าส่วนใหญ่อายุ 41-59 มาก

ที่สุด จำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.6) รองลงมาคืออายุ 31-40 จำนวน 7 คน (ร้อยละ 29.1) และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.6) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (ป.1-ป.6) จำนวน 16 คน (66.7) โดยมากประกอบอาชีพปลูกหน่อไม้ฝรั่งเป็นเวลามากกว่า 6 ปี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 66.7) ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งมากกว่า 6 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน (ร้อยละ 45.8) รองลงมา ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 4-5 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 29.1) ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 2-3 ปี จำนวน 5 คน (ร้อยละ 20.8) ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 20 คน (ร้อยละ 83.3) และมีโรคประจำตัว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.7) โดยโรคที่พบ คือ โรคความดัน โรคหอบหืด โรคปวดขา และโรคหัวใจ ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม จำนวน 20 คน (ร้อยละ 83.3) และมีอาชีพเสริม จำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.7) คือ อาชีพเลี้ยงวัว ก่อสร้าง อาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพขับรถตู้ส่งนักเรียน

5.2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

พบว่า เกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง มีข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการฉีดพ่นสารเคมี อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 0.42) ขณะฉีดพ่นสารเคมี อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 0.38) และหลังฉีดพ่นสารเคมี อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 0.33) แสดงข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (N = 24)

พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ความถี่ (ร้อยละ)					
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย	แปรผล
ก่อนฉีดพ่นสารเคมี					0.40	ต่ำ
1. การอ่านรายละเอียดที่ฉลากบนภาชนะบรรจุสารเคมีก่อนซื้อ	5 (20.8)	2 (8.3)	6 (25)	11 (45.8)	2.04	ปานกลาง
2. การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ฉลากกำหนดไว้	2 (8.3)	6 (25)	9 (37.5)	7 (29.2)	2.13	ปานกลาง
3. การใส่ถุงมืออย่างเมื่อผสมสารเคมี	1 (4.2)	2 (8.3)	2 (8.3)	19 (79.2)	1.38	ต่ำ
4. การใช้วัสดุหรือไม้คน/ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้เข้ากัน	1 (4.2)	0 (0)	1 (4.2)	22 (91.7)	1.17	ต่ำ
ขณะฉีดพ่นสารเคมี					0.38	ต่ำ
5. การใส่หน้ากาก/ผ้าปิดจมูก	0 (0)	0(0)	1 (4.2)	23 (95.8)	1.04	ต่ำ
6. การสวมถุงมือตลอดเวลา	0 (0)	0 (0)	3 (12.5)	21 (87.5)	1.13	ต่ำ
7. การสวมเสื้อแขนยาว/กางเกงขายาว	0 (0)	0 (0)	1 (4.2)	23 (95.8)	1.04	ต่ำ
8. การสวมใส่รองเท้าบูทยาง	0 (0)	0 (0)	1 (4.2)	23 (95.8)	1.04	ต่ำ
9. การใส่หมวกปีกกว้าง	0 (0)	5(20.8)	3 (12.5)	16 (66.7)	1.59	ต่ำ
10. การสวมผ้าแยงกันเปื้อน	1 (4.2)	1 (4.2)	3 (12.5)	19 (79.2)	1.33	ต่ำ
11. การยืนอยู่เหนือลม	3 (12.5)	2 (8.3)	1 (4.2)	18 (75)	1.58	ปานกลาง
12. การกินอาหาร/ดื่มน้ำในบริเวณที่ฉีดพ่น	10 (41.7)	0 (0)	0 (0)	14 (58.3)	2.25	ปานกลาง
13. การไม่สูบบุหรี่/ยาเส้น	22 (91.7)	0 (0)	2 (8.3)	0 (0)	1.17	ต่ำ
หลังฉีดพ่นสารเคมี					0.33	ต่ำ
14. ทำนล้างมือทันทีก่อนพักกินอาหาร/ดื่มน้ำ	1 (4.2)	7 (0)	7 (0)	23 (95.8)	1.1	ต่ำ
15. เมื่อถึงบ้านทำนอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายทันที	0 (0)	0 (0)	0 (0)	24 (100)	1.00	ต่ำ
16. การถอด/เปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ทันที	0 (0)	0 (0)	0 (0)	24 (100)	1.00	ต่ำ

พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ความถี่ (ร้อยละ)					
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย	แปรผล
17. การแยกซักเสื้อผ้าที่ปนเปื้อนสารเคมีกับเสื้อผ้าใส่อยู่บ้าน	0 (0)	1 (4.2)	1 (4.2)	22 (91.7)	1.13	ต่ำ
18. การแยกเก็บภาชนะและอุปกรณ์ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับภาชนะอื่นทั่วไปที่ใช้ในบ้าน	1 (4.2)	0 (0)	0 (0)	22 (95.8)	1.13	ต่ำ
19. การฝังกลบภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว	6 (25)	5 (20)	5 (20)	8 (33.3)	2.38	ปานกลาง
20. เมื่อมีอาการเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ได้ไปพบหมอ/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0 (0)	6 (25)	3 (12.5)	15 (62.5)	1.63	ปานกลาง

5.3 การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่มีการฉีดพ่นหรือสัมผัสผักผลไม้ที่ฉีดพ่นจำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.7) รองลงมาเป็นผู้ผสมสารเคมีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 33.3) และเป็นผู้ฉีดพ่นเองหรือรับจ้างฉีดพ่นจำนวน 6 คน (ร้อยละ 25) ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดรวมกัน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 83.3) รองลงมา ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดแยกกันจำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.7) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2 โดยประเภทของอุปกรณ์ในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีการใช้เครื่องพ่นแบบสายไหล 6 คน (ร้อยละ 25) เครื่องพ่นสารเคมีชนิดใช้เครื่องยนต์แบบสะพายหลัง 22 คน (ร้อยละ 91.7) และทุกคน (ร้อยละ 100) มีการใช้ทั้งสารเคมีกำจัดแมลง กำจัดวัชพืช และกำจัดเชื้อรา

ตารางที่ 2 ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (N=24)

ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านเกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างไร		
1. เป็นผู้ผสมสารเคมี	8	33.3
2. อยู่ในบริเวณที่มีการฉีดพ่นหรือสัมผัสผักผลไม้ที่ฉีดพ่น เช่น เก็บเกี่ยว มัดกำ ห่อ บรรจุ	10	41.7
3. เป็นผู้ฉีดพ่นเองหรือรับจ้างฉีดพ่น	6	25
ในรอบปีที่ผ่านมาท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการฉีดพ่นแต่ละครั้งอย่างไร		
1. ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดแยกกัน	4	16.7
2. ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดรวมกัน	20	83.3

5.4 ภาวะสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดูหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาวะสุขภาพโดยรวมของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยภาวะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่สูงสุด (2.96) คือมีอาการบางครั้ง (ร้อยละ 85.3) ได้แก่ ข้อ 7. มีอาการหนังตากระตุก, ข้อ 13. มีอาการหอบหืด/หายใจลำบาก, 19 มีอาการมือสั่น และ 20 มีอาการเจ็บคอ ภาวะสุขภาพที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (2.92) ได้แก่ ข้อที่ 4 คือ มีอาการเจ็บหน้าอก/แน่นหน้าอก

เป็นบางครั้ง ข้อ 12 มีอาการอ่านเพี้ยน และข้อ 15 คือ มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนในบางครั้ง (ร้อยละ 81.5) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (2.50) คือ มีอาการปวดศีรษะบางครั้ง (ร้อยละ 44.4)

ตารางที่ 3 ภาวะสุขภาพจากการทำงานของเกษตรกร (N=24)

ภาวะสุขภาพจากการทำงาน	ความถี่(ร้อยละ)				
	มีประจำ	มีบางครั้ง	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1. ท่านมีอาการปวดศีรษะหรือไม่	0	12 (44.4)	12 (44.4)	2.50	ดี
2. ท่านมีอาการเวียนศีรษะหรือไม่	0	15 (55.6)	9 (33.3)	2.63	ดี
3. ท่านมีอาการตาพร่ามัวหรือไม่	0	20 (74.1)	4 (14.8)	2.83	ดี
4. ท่านมีอาการเจ็บหน้าอก/แน่นหน้าอกหรือไม่	0	22 (81.5)	2 (7.4)	2.92	ดี
5. ท่านมีอาการไอ/จามหรือไม่	0	16 (59.3)	8 (29.6)	2.67	ดี
6. ท่านมีอาการคันผิวหนัง/ผิวแห้ง ผิวแตกหรือไม่	0	17 (63.0)	7 (25.9)	2.71	ดี
7.ท่านมีอาการหงุดหงิดหรือไม่	0	23 (85.3)	1 (3.7)	2.96	ดี
8. ท่านมีอาการระคายเคืองตา/ตาแดง หรือไม่	0	17 (63.0)	6 (22.2)	2.67	ดี
9. ท่านมีอาการปวดแสบร้อนหรือไม่	0	21 (77.8)	3 (11.1)	2.88	ดี
10. ท่านมีอาการคันผิวหนัง/ตุ่มพองหรือไม่	0	22 (81.5)	2 (7.4)	2.67	ดี
11. ท่านมีอาการน้ำมูกไหลหรือไม่	0	16 (59.3)	8 (29.6)	2.58	ดี
12. ท่านมีอาการอ่อนเพลียหรือไม่	0	15 (55.6)	8 (29.6)	2.92	ดี
13. ท่านมีอาการหอบหืด/หายใจลำบากหรือไม่	0	23 (85.2)	1(3.7)	2.96	ดี
14 ท่านมีอาการท้องเสียหรือไม่	0	20 (71.1)	4 (14.8)	2.83	ดี
15 ท่านมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน หรือไม่	0	22 (81.5)	2 (7.4)	2.92	ดี
16 ท่านมีอาการใจสั่นหรือไม่	0	21 (77.8)	3 (11.1)	2.88	ดี
17 ท่านมีอาการนอนหลับไม่สนิทหรือไม่	0	21 (77.8)	2 (7.4)	2.83	ดี
18 ท่านมีอาการชาหรือไม่	0	14 (51.9)	10 (37.0)	2.58	ดี
19 ท่านมีอาการมือสั่นหรือไม่	0	23 (85.2)	1 (3.7)	2.96	ดี
20 ท่านมีอาการเจ็บคอหรือไม่	0	23 (85.2)	1 (3.7)	2.96	ดี

5.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผูกทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปัจจัยการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผูกทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) พบว่า ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี ขณะฉีดพ่นสารเคมี ($P = 0.000$) มีความสัมพันธ์กับ สภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผูกทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และพบว่า เพศ ($P = 0.846$) อายุ ($P = 0.069$) ระดับการศึกษา ($P = 0.133$) ประกอบอาชีพเป็นเวลา ($P = 0.373$) ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($P = 0.798$) ข้อมูลการใช้สารเคมี ($P = 0.97$) ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี พบว่า ก่อนฉีดพ่นสารเคมี ($P = 0.250$) หลังฉีดพ่นสารเคมี ($P = 0.057$) ไม่มีความสัมพันธ์กับ สภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผูกทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลการใช้สารเคมี พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และภาวะสุขภาพจากการทำงานของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง (N=24)

ข้อมูล	ปัจจัยด้านการปฏิบัติ	
	r	P-value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
เพศ	-0.042	0.846
อายุ	-0.378	0.069
ระดับการศึกษา	0.316	0.133
ประกอบอาชีพเป็นเวลา	0.191	0.373
ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	0.55	0.798
ข้อมูลการใช้สารเคมี	-0.384	0.64
ก่อนฉีดพ่นสารเคมี	0.244	0.250
ขณะฉีดพ่นสารเคมี	-0.728	0.000*
หลังฉีดพ่นสารเคมี	-0.393	0.057

*มีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 13 คน (ร้อยละ 54.2) เพศชาย จำนวน 11 คน (ร้อยละ 45.8) อยู่ในช่วงอายุเฉลี่ย 41-59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 41.6) ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 66.7) เป็นผู้ประกอบอาชีพปลูกหน่อไม้ฝรั่งมากกว่า 6 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 66.6) และมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งมากกว่า 6 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 45.8) เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.3) ไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 43.3)

6.2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี

จากการศึกษาพบว่า ก่อนฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับต่ำ (ร้อยละ 0.40) ขณะฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับต่ำ (ร้อยละ 0.38) และหลังฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัจจัยการรับสัมผัสสารเคมีจากการทำงานในระดับต่ำ (ร้อยละ 0.33)

6.3 ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ อยู่ในบริเวณที่มีการฉีดพ่นหรือสัมผัสผลผลิตไม้ที่ฉีดพ่น เช่น เก็บเกี่ยว มัดกำ ห่อ บรรจุ (ร้อยละ 41.7) ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการฉีดพ่นในแต่ละครั้ง คือ ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดรวมกัน (ร้อยละ 83.3) ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรทุกคนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ชนิดสารเคมีกำจัดแมลง สารเคมีกำจัดวัชพืช และสารเคมีกำจัดเชื้อรา (ร้อยละ 100) เกษตรกรใช้อุปกรณ์ในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประเภทเครื่องพ่นสารเคมีชนิดใช้เครื่องยนต์แบบสพายหลัง (ร้อยละ 91.7) รองลงมา การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดแมลงในระยะพักตอมมากที่สุด (ร้อยละ 95.8) รองลงมา ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงแรก (ร้อยละ 82.3) ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงถัดไป (ร้อยละ 79.2) และระยะช่วงเริ่มปลูก (ร้อยละ 45.8) เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงแรกมากที่สุด (ร้อยละ 58.2) รองลงมา ระยะช่วงเริ่มปลูก (ร้อยละ

54.2) ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงถัดไป (ร้อยละ 45.8) และระยะพักตอ (ร้อยละ 25) เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดเชื้อราในระยะช่วงเริ่มปลูกมากที่สุด (ร้อยละ 54.2) รองลงมาระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงถัดไป (ร้อยละ 45.8) ระยะพักตอ (ร้อยละ 25) และระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงแรก (ร้อยละ 4.1) ในรอบ 1 เดือนเกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดแมลงทุกคน โดยส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีกำจัดแมลงยี่ห้ออริดิท (ร้อยละ 58.3) รองลงมาคือยี่ห้อไซเปอร์และแอมแปร์ (ร้อยละ 37.5) และสารเคมีกำจัดแมลงยี่ห้อ รุกฆาต (ร้อยละ 29.1) ตามลำดับ ในรอบ 1 เดือนเกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชทุกคน โดยส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชยี่ห้อไกลโฟเซต (ร้อยละ 79.1) รองลงมาคือยี่ห้อแคนนู (ร้อยละ 66.6) และยี่ห้อฟาโตเร (ร้อยละ 45.8) ตามลำดับ ในรอบ 1 เดือนเกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดเชื้อราทุกคนโดยส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีกำจัดเชื้อรายี่ห้อเจอร์ราจี (ร้อยละ 95.8) รองลงมาแอนทรโคล (ร้อยละ 83.3) และยี่ห้อเอ็กเบน (ร้อยละ 58.3)

6.4 ข้อมูลภาวะสุขภาพของเกษตรกร

ผลวิเคราะห์ข้อมูลภาวะสุขภาพจากการทำงานของเกษตรกรที่มีอาการผิดปกติหลังจากการใช้หรือรับสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 จัดอยู่ในเกณฑ์ภาวะสุขภาพในระดับดี

6.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปัจจัยการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี ขณะฉีดพ่นสารเคมี ($P=0.000$) มีความสัมพันธ์กับ สภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ข้อมูลการใช้สารเคมี ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมี พบว่า ก่อนฉีดพ่นสารเคมี หลังฉีดพ่นสารเคมี ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพของเกษตรกรกลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

7. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งหมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตัวก่อนฉีดสารเคมี ขณะฉีดสารเคมี และหลังฉีดสารเคมี อยู่ในระดับที่ดีซึ่งอยู่ในเกณฑ์การสัมผัสสารเคมีอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ [6] ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอลำลูกกา จังหวัดจันทบุรี เกี่ยวกับความรู้ ในขณะที่ปฏิบัติตัวก่อนฉีดสารเคมี ขณะฉีดสารเคมี และหลังฉีดสารเคมี มีผลต่อพฤติกรรมสัมผัสสารเคมีอยู่ในระดับที่ต่ำ

จากการศึกษาข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งหมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หลายประเภท ได้แก่ 1) สารเคมีกำจัดแมลง 2) สารเคมีกำจัดวัชพืช 3) สารเคมีกำจัดเชื้อรา นอกจากนั้น เกษตรกรยังมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการผสมสารเคมี การเก็บรักษาสารเคมี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย [7] ได้ทำการศึกษาการใช้สารเคมีในการทำนาข้าวพื้นที่อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาข้อมูลภาวะสุขภาพจากการทำงานของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งหมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี หลังจากการใช้หรือรับสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง หมู่บ้านทรัพย์ผุทอง ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีอาการหรือความเจ็บป่วยจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ [8] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง การศึกษาผลกระทบทาง

สุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช:กรณีศึกษาในเกษตรกรปลูกกระเทียม จังหวัดพะเยา เนื่องจากเกษตรกรปลูกไม่ฝรั่ง ไม่มีการรับสัมผัสปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือ มีในระดับต่ำ จึงทำให้เกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งมีภาวะสุขภาพที่ดี

ส่วนความสัมพันธ์ปัจจัยการสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งหมู่บ้านทรัพย์ผ่อง ตำบลอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กับพฤติกรรมการใช้สารเคมี ขณะฉีดพ่นสารเคมี (P-value=0.000) มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ [9] ได้ทำการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่ข้าวโพด กรณีศึกษา ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ถูกต้อง อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพได้ เนื่องจากยังมีพฤติกรรมไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเองขณะใช้สารเคมี ดังนั้น จึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการสัมผัสสารเคมี ทั้งก่อนใช้ ขณะใช้ และหลังใช้สารเคมี เพื่อลดความเสี่ยงสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่นๆ อาทิ เช่น ด้านความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของเกษตรกร นอกเหนือจากที่ศึกษาในครั้งนี้อีกด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อดำเนินการค้นหาสาเหตุและทำการป้องกันแก้ไขให้แก่เกษตรกรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร [online]. แหล่งข้อมูล: <http://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/25343/TH-TH>. [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2565].
- [2] สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, [online]. แหล่งข้อมูล: <http://www.suphanburi.doae.go.th/> [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2565].
- [3] สำนักโรคจากการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม. กรมควบคุมโรค. 2559. แหล่งข้อมูล: <http://envocc.ddc.moph.go.th/contents/view/105> [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2565].
- [4] อุเทน ปัญโญ. (2553). เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชาสถิติและการวิจัยทางโภชนาศาสตร์ศึกษา. สาขาวิชาโภชนาศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [5] มัลลิกา บุณนาค. (2542) สถิติเพื่อการตัดสินใจ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สนาน ผดุงศิลป์. (2556). ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [7] สยาม อรุณศรีมรดก, วรพร สังเนตรและปิยะรักษ์ ระดับเพชรรัตน์. (2560). การใช้สารเคมีในการทำข้าวของเกษตรกรในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. วารสารเกษตรพระวรุณ, 14(2), 173-180. 1-16.
- [8] รัตนา ทรัพย์บำเรอ, สุรัตน์ หงษ์สิบสองและนลิน สีทธิธรรม. (2561). การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช: กรณีศึกษาในเกษตรกรปลูกกระเทียม จังหวัดพะเยา. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนเรศวร. 26(1), 20-31.
- [9] พิษณุ คุ้มยงค์ และพิษณุ อภิสมภารโยธิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรกับปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายของเกษตรกรชาวไร่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กรณีศึกษา: ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา. 4(2).